

Министерство образования Республики Беларусь
Учреждение образования
«Мозырский государственный педагогический университет
имени И. П. Шамякина»

ОТ ИДЕИ – К ИННОВАЦИИ

МАТЕРИАЛЫ XXVI МЕЖДУНАРОДНОЙ
СТУДЕНЧЕСКОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

FROM IDEA TO INNOVATION

PROCEEDINGS OF XXVI INTERNATIONAL
ANNIVERSARY RESEARCH TO PRACTICE STUDENT CONFERENCE

Мозырь, 25 апреля 2019 г.

В двух частях

Часть 2

Мозырь
МГПУ им. И. П. Шамякина
2019

УДК 001
ББК 72
О-80

Редакционная коллегия:

Т. В. Палиева (отв. ред.),
Э. Е. Гречанников, Н. С. Жлудова,
Е. В. Тихонова, Т. В. Карпинская
В. А. Черенко, Т. Н. Талецкая

ВУЗЫ-соорганизаторы
**XXVI Международной студенческой
научно-практической конференции «От идеи – к инновации»:**
Арзамасский филиал ННГУ имени Н. И. Лобачевского,
ФГБОУ ВО «Оренбургский государственный педагогический университет»,
ФГБОУ ВО «Глазовский педагогический институт имени В. Г. Короленко»,
ГБОУВО РК «Крымский инженерно-педагогический университет»

Печатается согласно плану научно-практических мероприятий,
планируемых к проведению в УО МГПУ им. И. П. Шамякина в 2019 году,
и приказу по университету № 243 от 04.03.2019

От идеи – к инновации = From idea to innovation : материалы
О-80 XXVI междунар. студ. науч.-практ. конф., Мозырь, 25 апр. 2019 г.
В 2 ч. Ч. 2 / УО МГПУ им. И. П. Шамякина ; редкол.: Т. В. Палиева
(отв. ред.) [и др.]. – Мозырь : МГПУ им. И. П. Шамякина, 2019. – 309 с.
ISBN 978-985-477-683-5.

В настоящем сборнике опубликованы тезисы докладов
XXVI Международной студенческой научно-практической конференции
«От идеи – к инновации», посвященные актуальным проблемам
естественных, технических, гуманитарных наук и методик их
преподавания.

Сборник адресован студентам, магистрантам, аспирантам, педагогам
общего среднего, профессионально-технического, среднего специального
и высшего образования.

Материалы публикуются в авторской редакции.

УДК 001
ББК 72

ISBN 978-985-477-683-5 (Ч. 2)
ISBN 978-985-477-681-1

© УО МГПУ им. И. П. Шамякина, 2019

Рубчевская М. И. АНАЛИЗ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ РАБОТНИКОВ УЧРЕЖДЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ «МОЗЫРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ»	84
Гетманенко В. А., Селиванова Т. С. ЗАНЯТОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ И БЕЗРАБОТИЦА	84
Синицкая В. В. К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ АКТИВНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ-ИНЖЕНЕРОВ	85
Тозик Н. Н., Зуевич А. Л. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА-ИНЖЕНЕРА	87
Ярмалкович А. О., Шило С. А. РАЗРАБОТКА МОДИФИЦИРУЮЩЕЙ ДОБАВКИ НА ОСНОВЕ ФЕНОЛЬНО-СИЛИКАТНЫХ СВЯЗУЮЩИХ ДЛЯ ЗАЩИТЫ ЖЕЛЕЗОБЕТОННЫХ КОНСТРУКЦИЙ	87

**СОВРЕМЕННАЯ ФИЛОЛОГИЯ: ЯЗЫК, РЕЧЬ, ТЕКСТ.
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН**

Аскерова Д. С. ЛЕКСИЧЕСКОЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ КОНЦЕПТА НЕЖНОСТЬ В ЛИРИКЕ С. А. ЕСЕНИНА	88
Астапович А. М. ДИАЛЕКТИЗМЫ И ПРОСТОРЕЧИЯ В ПОВЕСТИ И. С. ТУРГЕНЕВА «ПОСТОЯЛЬНЫЙ ДВОР»	89
Бабенкова М. ИГРОВЫЕ ЛЕКСИКО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ ЗАДАНИЯ НА УРОКАХ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА	90
Баграшова М. М. БИЛИНГВИЗМ – КАТЕГОРИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЖИЗНИ	91
Битерева Л. Л. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ НА УРОКАХ УДМУРТСКОГО ЯЗЫКА	92
Бузмаков С. Б. ИНТЕРНЕТ-ФОЛЬКЛОР КАК ФЕНОМЕН МАССОВОЙ КОММУНИКАЦИИ	93
Бузмакова С. Г. ЯЗЫКОВЫЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ЭМОЦИЙ В ПОВЕСТИ А. И. КУПРИНА «ПОЕДИНОК»	94
Гуляева В. С. НЕКОТОРЫЕ ДИАЛЕКТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГОВОРА ЖИТЕЛЕЙ ДЕРЕВНИ НОВОЕЛОВО ЮКАМЕНСКОГО РАЙОНА УДМУРТСКОЙ РЕСПУБЛИКИ	95
Гулянова Д. РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ ВЫРАЗИТЕЛЬНОГО ЧТЕНИЯ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ	96
Дзенісовіч Г. М. БЕЛАРУСЬ ХVIII СТАГОДДЗЯ Ў ПРОЗЕ Л. РУБЛЕЎСКАЙ	97
Дмитроченкова И. И. ФОРМИРОВАНИЕ ФОНЕТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ РЕЧИ ПРИ ОБУЧЕНИИ УДМУРТСКОМУ ЯЗЫКУ	98
Жураўлева Л. А., Губко К. А. ТРАГІЧНАЯ ГІСТОРЫЯ МАЛОЙ РАДЗІМЫ Ў ПАЭМЕ АЛЕСЯ ЯГАДНІЦКАГА «ЖОРНЫ ЛУХТЫ»	99
Зорина Е. Д. УЧЕТ ДИАЛЕКТНЫХ ЯВЛЕНИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА	101
Зубкова Т. В. ПРИЕМ «ВЕРНЫЕ / НЕВЕРНЫЕ УТВЕРЖДЕНИЯ» НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В 5-ом КЛАССЕ	101
Ибрагимова Ш. Н. НАРОДНЫЕ ЛЕГЕНДЫ И ТУРКМЕНСКИЙ КОВЕР	103
Капора В. В. ДИАЛОГИЧЕСКАЯ РЕЧЬ В РОМАНЕ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО «БЕСЬ»	104
Карева Н. С. ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИМЕН СОБСТВЕННЫХ, В ЦИКЛЕ В.А. КАВЕРИНА «ГОРОДОК НЕМУХИН»	104
Катрюк К. А. СОВРЕМЕННЫЕ СМИ КАК ИСТОЧНИК ПОПОЛНЕНИЯ ФРАЗЕОЛОГИИ РУССКОГО ЯЗЫКА (на материале современных русскоязычных газет)	106
Козлов А. И., Козлова О. А. ОБ ОПТИМАЛЬНЫХ СРЕДСТВАХ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ	106
Койдан Т. П. ПАРАЎНАННЕ ЯК МОЎНА-ВЫЯЎЛЕНЧЫ СРОДАК У ТЭКСТАХ ФАЛЬКЛОРНА-РАМАНТЫЧНЫХ ПАЭМ ЯНКІ КУПАЛЫ	108
Койдан Т. П. АСАБЛІВАСЦІ РЭПРЭЗЕНТАЦЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА Ў ПРЫГОДНІЦКІХ АПОВЕСЦЯХ А. ФЕДАРЭНКІ	109
Костицына Н. А. К ВОПРОСУ О ЦЕННОСТНОМ ЗНАЧЕНИИ БАСЕН И. А. КРЫЛОВА В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ СИТУАЦИИ	110
Куницкая Т. В. ВОБРАЗ МАЛОЙ РАДЗІМЫ Ў МАСТАЦКАЙ КАРЦІНЕ СВЕТУ Г. МАРЧУКА	111
Лебедевич Е. С. ФИЛОСОФИЯ ЖИЗНИ И ФИЛОСОФИЯ ДЕМОНИЗМА В ПОЭМЕ М.Ю. ЛЕРМОНТОВА «ДЕМОН»	111

Также нужно учесть, что в удмуртском языке нередко встречается сочетание гласных звуков. Особо следует обратить внимание на произношение слитных звуков, которые обозначаются сочетанием букв **уа, уи, ау**: *куас, куинь, шаугетыны*.

При формировании фонетических навыков речи на начальном этапе обучения языку обычно используются упражнения двух типов.

1. Упражнения на активное слушание и распознавание звуков, отработка произношения аффрикат **ч, ж, э**. Слова могут быть знакомыми, так и незнакомыми. Здесь можно определить звуки русского и удмуртского языков. Такое упражнение развивает речевой слух.

1. <i>Жа</i> – жа	<i>Ча</i> – ча	<i>За</i> – за
<i>Жу</i> – жу	<i>Чу</i> – чу	<i>Зу</i> – зу
<i>Жи</i> – жи	<i>Чи</i> – чи	<i>Зи</i> – зи
<i>Жи</i> – жи	<i>Чы</i> – чы	<i>Зы</i> – зы
<i>Жо</i> – жо	<i>Чо</i> – чо	<i>Зо</i> – зо
<i>Же</i> – же	<i>Че</i> – че	<i>Зе</i> – зе

2. *Чук – жук, чог – жог, чус – э ус, чук – э уг, чук – чук, кыч – кыч, эг – жег, эг – жук.*

3. *Жог жуа жажылэн жыныез.*

Чана чананиез чын пöлын нырзэ ч оксаны косэ.

Ко ч о котькытын ку ч о. – Сорока повсюду пестра.

Тыр толзэ жытазе жужа. – Полная луна всходит вечером [1, с. 41].

1. Упражнения на воспроизведение. Отработка специфических удмуртских гласных **й, ö** и твердых и мягких согласных:

Д – Дь: дйнь – мади, дйсь – шеди, выдй – пади.

З – Зь: кыз- кызь, куз – кузь, воз – возь, кизили – кузьыли.

Л – Ль: лым – льöм, лымы – лемлет, лыз – лянэс, кулэ – көльы.

Н – Нь: ныл – ньыль, кунул – нюр, нэнэй – небыт, нöкы – ньöр.

С – Сь: сур – сюр, сй – си, сйес – сяська.

Одной из самых актуальных проблем в обучении удмуртскому языку в школе является формирование фонетических компетенций. Наиболее важным условием при обучении удмуртскому языку является овладение фонетическими компетенциями. Необходимо строить работу по обучению фонетике, учитывая все особенности учащихся, и, основываясь на принципах последовательности и посильности, осуществлять переход от простого к сложному, вовлекать учащихся в интересную для них деятельность, осуществлять обучение фонетике в тесной связи с коммуникативными задачами обучения общению.

Литература

1. Назарова, Е. В. Удмурт кыл. дышетскон книга. Удмуртский язык: учебное пособие / Е. В. Назарова. – Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2012. – 430 с.

ТРАГІЧНАЯ ГІСТОРЫЯ МАЛОЙ РАДЗІМЫ Ё ПАЭМЕ АЛЕСЯ ЯГАДНІЦКАГА «ЖОРНЫ ЛУХТЫ»

Жураўлева Л. А., Губко К. А. (УА БарДУ, Баранавічы)

Навуковы кіраўнік – А. І. Белая, прафесар каф. філал., канд. пед. навук, дацэнт

Імя Алесь Піліпавіча Ягадніцкага пакуль што мала вядома шырокаму чытацкаму колу. Жыццё яго непарыўна звязана з Заходняй Беларуссю. І калі гісторыя часта змяняе тэрытарыяльныя межы, рэгіянальныя назвы, то малая радзіма застаецца для чалавека велічыней пастаяннай. Нарадзіўся А. Ягадніцкі 28 студзеня 1939 года на Беласточчыне ў сялянскай сям’і, багатай на таленты. З маленства вынес ен любоў да роднай беларускай мовы, а ад нараджэння быў пазначаны літаратурнымі здольнасцямі. Пазней сям’я Ягадніцкіх пераехала ў Навагрудак. Істотна, што, знаходзячыся ў складзе Польшчы, Баранавічы лічыліся павятовым горадам і ўваходзілі ў склад Наваградскага ваяводства. А ўжо праз месяц пасля ўз’яднання Заходняй Беларусі з БССР Наваградскае ваяводства было ператворана ў Баранавіцкую вобласць, якая праіснавала да 1954 года, а 8 студзеня гэтага года была афіцыйнай пастановай ліквідавана. Яе раены былі падзелены паміж Брэсцкай, Гродзенскай, Маладзечанскай і Мінскай абласцямі [1]. У 1955 годзе Алесь скончыў сярэдняю школу, потым вучыўся ў Навагрудскім гандлёвым тэхнікуме, а пасля яго – у Мінскім інстытуце народнай гаспадаркі. Эканаміст па адукацыі, ен не быў звязаны з мастацкім словам паводле сваёй прафесійнай дзейнасці. Складаючы вершы і апавяданні, знаходзіў для сябе ў гэтым вялікую ўцеху. Пісаць ен пачаў з 1968 года, але, праз сваю вялікую сціпласць, пераважна «ў стол». Зрэдку друкаваўся ў мясцовых і рэспубліканскіх перыядычных выданнях [2, с. 4].

У даным артыкуле мы звярнуліся да такога факта творчай біяграфіі А. Ягдніцкага, як паэма «Жорны лухты», якая ўвайшла ў зборнік «Выбраныя творы», што ўбачыў свет у 2018 годзе.

Назва літаратурнага твора разам з іменем аўтара, падзаголоўкам, эпіграфам і/ці прысвячэннем (пры наяўнасці апошніх) заўсёды выступае як яго своеасаблівы перадтэкст. А. Ягдніцкі абраў для сваёй паэмы адметны заглавак – «Жорны лухты», які нічога не паведамляе пра ключавыя хранатоп, не выступае праспектыўнай праекцыяй лесу герояў, не прагназуе фіналу, а ўтрымлівае толькі намек на маральна-псіхалагічную праблематыку твора. Мы адносім яго да імпліцытных назваў-сімвалаў. Паводле «Тлумачальнага слоўніка беларускай мовы», *лухта* – бязглуздыца, бяссэнсіца, недарэчнасць [3, с. 323]. Змест твора, яго праблематыка, лесу герояў дазваляюць удакладніць значэнне гэтага слова як *наклеп*, а таксама суаднесці з такімі лексемамі рускай мовы, як *клевета*, *напрасліна*. Павуцінне маны, двудушнасці моцна сціскае пачуцці і волю людзей, якім выпала жыць, паводле метафарычнага выразу аўтара паэмы, у часе і прасторы «між свастыкай і зоркай» [4, с. 192].

Твор мае разгалінаваны сюжэт і сістэму персанажаў, утрымлівае шматлікія гісторыка-філасофскія адступленні. Апавед у паэме вядзецца пра лес млынара Ціхана Сарокі, які «нес годнасць спраўнага гаспадара, / Аб простым шчасці летуценіў!» [4, с. 161]. Яго праца была патрэбна ўсім, у розныя часы ён «малоў муку панам і хлопам» [4, с. 163]. У мастацкім апаведзе беларускіх пісьменнікаў пра трагічныя падзеі айчынай гісторыі «млын з'яўляецца надзвычай распаўсюджанай лакальнасцю, вакол якой групуюцца іншыя прадметы і рэчы традыцыйнага сялянскага акружэння» [5, с. 155], у тым ліку жорны. Гэтая неабходная ў гаспадарцы побытавая прылада, частка матэрыяльнай і духоўнай культуры беларуса, у бурлівыя гістарычныя часы, бязлітасныя да асобных людзей і цэлых народаў, выяўляе свой сімволіка-метафарычны патэнцыял у творах, якія складаюць мастацкі летапіс эпохі.

У пачатку Вялікай Айчынай вайны ў млыне Ціхана Сарокі хаваліся параненыя акружэнцы. Каб захаваць гэтую таямніцу, ён мусіў даць падпіску на згоду супрацоўнічаць з паліцаямі. А неяк да Ціхана завітаў «госць з лесу», які патрабаваў падмяшаць у муку – у хлеб! – атруту для немцаў. Але млынар адмовіўся: «Сваім ён можа трапіць на абрус! Як ад граху я адмалюся?» [4, с.168]. Госць сышоў раззлаваны. Калі выпадак звёў іх зноў, Ціхан стаў партызанскім сувязным, але пісьмовай згоды ў млынара на гэта не былі і паперу не складалі. Ён рэгулярна дастаўляў у атрад медыкаменты з гарадской аптэкі. Пасля вызвалення родных мясцін ад фашыстаў Ціхана арыштаваў НКВД за супрацоўніцтва з ворагам, бо фатальная паперка ацалела. Ні даведкі, ні вусных сведчанняў пра дапамогу партызанам млынар не меў. А. Ягдніцкі суправаджае свайго героя на яго пакутных дарогах: «КарЛАГ, Дальбуд / Ды бераг Калымы няблізкі...» [4, с. 167]. Але і па звароце не ўсе добра складваецца ў сям'і Сарокаў, бо ў пасляваенным грамадстве працягваюць жыць недавер, падазронасць. Гіне зяць Ціхана, які ў гэтай «крутні шукаць стаў праўду...» [4, с. 223]. Сам Ціхан, імкнучыся зняць з сябе кляймо здрадніка, а сваю сям'ю выбавіць з жорнаў лухты, канчае жыццё самагубствам...

Мінорная па сваёй танальнасці, паэма ўсе ж заканчваецца аптымістычна. Адно хвалюе паэта: не заўсёды народ робіць высновы з трагічнай гісторыі: «з мліва, што наўкол блішчыць, / Не ўмее напячы нічога!» [4, с.223]. Гучыць лёгкі дакор у аўтарскіх словах пра моладзь: «На вуліцы спытаўся ў маладых, / Што ведаюць пра млын і жорны? / Мне адказалі: – Штосьці ля вады, / Мо банк на востраве афшорным...» [4, с. 224].

Праца, справядлівасць, мір былі і застаюцца ключавымі каштоўнасцямі беларусаў. Пра гэта ў фінале паэмы і гаворыць А. Ягдніцкі: «Як бы было, каб дружнай талакой / Загналі ў дол лухту і звягу!» [4, с. 224].

Літаратура

1. Баранавіцкая вобласць [Электронны рэсурс] – Режим доступа: <http://dir.md/wikihost=be.wikipedia.org>. – Дата доступа: 13.03.18.
2. На паэтычнай хвалі / Наш край. – 2007. – 4 мая. – 4 с.
3. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы / Пад рэд. М. Р. Судніка, М. Р. Крыўко. – Мінск : БелЭн, 1996 – 784 с.
4. Ягдніцкі, А. Выбраныя творы / А. Ягдніцкі. – Баранавічы : Выдавец А. Г. Хахол, 2018. – 230 с.
5. Белая, А.І. Млын, хутар і малатарня ў святле мастацкай умоўнасці / А. Белая // Абрывы роднага. Нацыянальныя локусы культуры ў беларускай прозе «эпохі рубяжа»: манаграфія / А. І. Белая; М-ва адукацыі Рэсп. Беларусь, Баранавіцкі дзярж.ун-т. – Баранавічы: БарДУ, 2015. – С. 155–173.